

Verslag SCCM Auditordagen 2008

15, 17 en 23 januari 2008

Discussie over praktijksituaties

Inleiding

Op 15, 17 en 23 januari 2008 heeft SCCM een drietal dagen georganiseerd voor ISO 14001-auditors die werken voor de aangesloten certificatie-instellingen. Sinds 2000 organiseert SCCM jaarlijks de Auditordagen voor ISO 14001.

Aan de Auditordagen 2008 hebben in totaal 85 ISO 14001-auditors deelgenomen.

Doel van de Auditordagen

Het doel van de Auditordagen is om door bespreking van praktijksituaties ervaringen uit te wisselen en de werkwijze van de bij SCCM aangesloten certificatie-instellingen bij de uitvoering van ISO 14001-audits te harmoniseren.

Voor de Auditordagen verzamelt SCCM praktijksituaties die worden omgezet in casusbeschrijvingen met vragen hoe te handelen. Een belangrijk deel van de Auditordagen bestaat uit het onderling bediscussiëren van de gewenste handelwijze en het uitwisselen van ervaringen. Tegelijkertijd wordt daarmee de bekendheid met de inhoud van het ISO 14001-certificatiesysteem vergroot. Ook komen er aandachtspunten naar voren voor de verbetering van onderdelen van het certificatiesysteem. Deze aandachtspunten worden ingebracht bij het Centraal College van Deskundigen (CCvD). Het CCvD kan besluiten nadere richtlijnen in het ISO 14001-certificatiesysteem vast te leggen, bijvoorbeeld wanneer tijdens de discussies grote verschillen naar voren komen.

Evaluatie Auditordagen 2008

De 85 deelnemers aan de auditordagen 2008 hebben deze dag als zeer positief ervaren. De aanwezige auditors hebben de kwaliteit van de Auditordagen 2008 met een hoog rapportcijfer gewaardeerd, gemiddeld werden de dagen met een 7,8 beoordeeld.

Stichting Coördinatie Certificatie Milieu- en arbomanagementsystemen (SCCM)

Doelstelling van SCCM is om de toepassing van milieu- en arbomanagementsystemen te stimuleren en het gebruik ervan bij vergunningverlening en handhaving. Certificatie is hierbij een belangrijk middel.

SCCM wil randvoorwaarden scheppen voor certificatie zodat de certificaten een zodanig kwaliteitsniveau hebben dat deze voor het bedrijf zelf en voor de relatie bedrijf – overheid een betekenis kunnen krijgen. SCCM treedt op als Centraal College van Deskundigen voor certificatie-instellingen die milieu- en arbomanagementsystemen certificeren. SCCM stelt de 'spelregels' op waaraan de certificatie-instellingen zich bij het certificeren dienen te houden. Deze 'spelregels' liggen vast in de zogenaamde ISO 14001- en OHSAS 18001-certificatiesystemen en het EMAS-verificatiesysteem. Certificatie-instellingen kunnen door een overeenkomst te sluiten met SCCM deze systemen gebruiken. SCCM certificeert dus zelf niet. SCCM is door het Ministerie van VROM aangewezen als uitvoerder van de EMAS-verordening in Nederland en registreert de deelnemers aan de EMAS-verordening.

Uitkomsten van bespreking praktijksituaties

De praktijksituaties besproken tijdens de SCCM Auditordagen 2008 hadden betrekking op de volgende onderwerpen:

- Activiteitenbesluit;
- Milieuaspectenregister;
- Wet- en regelgeving;
- Doel- en taakstellingen;
- Monitoring en meting;
- Directiebeoordeling;
- Auditrapport certificatie-instelling;
- Scope-omschrijving.

In kleine groepen hebben de deelnemers over de cases en vragen gediscussieerd. Na de discussies zijn de uitkomsten in een plenaire sessie besproken. Dit verslag geeft per vraag de gewenste handelswijze weer. Deze is door het CCvD geaccordeerd.

Op de website van SCCM zijn alle cases en vragen vanaf 2000 toegankelijk gemaakt. Per onderwerp en per jaar kunnen selecties uit de behandelde cases worden gemaakt.

Onderwerp	Vraagnummers
- Cases Activiteitenbesluit	1, 2, 3
- Cases Pro-Metaal	4 t/m 10
- Milieuaspectenregister	4
- Wet- en regelgeving	5
- Doel- en taakstellingen	6
- Monitoring en meting	7
- Directiebeoordeling	8
- Auditrapport certificatie-instelling	9
- Scope-omschrijving	10

In een aantal cases wordt gevraagd om de zwaarte van de afwijking aan te geven. Onderscheid wordt gemaakt tussen A- en B-afwijkingen. A-afwijkingen worden gegeven wanneer onderdelen van de norm ontbreken, niet zijn geïmplementeerd of wanneer op basis van feiten kan worden getwijfeld dat er structureel niet wordt voldaan aan de uitgangspunten vastgelegd in het milieubeleid. B-afwijkingen worden gegeven wanneer de borging ontbreekt en er risico bestaat dat in de toekomst het vastgelegde milieubeleid niet kan worden gerealiseerd. A-afwijkingen dienen te zijn opgelost voordat een certificaat wordt verstrekt of verlengd. Voor A-afwijkingen bij controles dient er uiterlijk binnen 2 maanden een goedgekeurd plan te zijn. Dit plan dient uiterlijk binnen 3 maanden te zijn uitgevoerd. Bij B-afwijkingen hoeft er geen plan te worden opgesteld. De afwijking dient uiterlijk binnen 6 maanden te zijn opgelost. De CI bepaalt op basis van de ernst van de afwijking of de termijnen korter zijn dan aangegeven. (afgeleid van RvA-B04)

Cases Activiteitenbesluit

1 Toelichting

De auditoren hebben voor het beantwoorden van deze vraag een presentatie van ongeveer een uur gekregen over het Activiteitenbesluit dat op 1 januari 2008 van kracht is geworden. Hierin is aandacht besteed aan:

- de soort bedrijven die met het Activiteitenbesluit te maken krijgen;
- de systematiek van het besluit;
- de wijziging t.o.v. de huidige situatie;
- de relatie tussen het besluit en de Ministeriële regeling over het Activiteitenbesluit;
- de typen inrichtingen die binnen het besluit onderscheiden worden (niet meldingsplichtig, meldingsplichtig en vergunningplichtig);
- het verschil tussen erkende en verplichte maatregelen en de mogelijkheden voor overheden om maatwerkvoorschriften op te stellen;
- het overgangsrecht.

1 Vraag

Stel u gaat op 5 februari a.s. een controle-audit uitvoeren bij Pro-Metaal BV. Een bedrijf uit de Metalectro-sector en dat te maken heeft met het Activiteitenbesluit.

Vindt u dat u met de informatie uit de presentatie voldoende achtergrond heeft om de implementatie van de artikelen 4.3.2 en 4.5.2 uit de ISO 14001-norm bij Pro-Metaal BV te beoordelen?

Indien nee: op welke punten wilt u uw kennis nog verdiepen?

1 Gewenste benadering

Met de informatie die de auditors d.m.v. de presentatie hebben gekregen zijn de principes van het Activiteitenbesluit bekend en is het mogelijk om tijdens de audit te vragen de implementatie van het Activiteitenbesluit aan de orde te stellen. Het is aan het bedrijf om aan te tonen dat het besluit op de juiste wijze is geïmplementeerd. De meeste auditors geven aan zich vooraf meer in het Activiteitenbesluit te willen verdiepen om sneller te kunnen doorzien of de wijze van implementatie ook juist is. Dan gaat het bijvoorbeeld om de vraag of op de juiste gronden is bepaald in welke categorie het bedrijf valt; de criteria of wel of niet maatregelen moeten worden genomen juist zijn geïnterpreteerd; wat de eisen zijn voor dit bedrijf en of er in het overgangsrecht bepalingen aanwezig zijn, die voor het bedrijf van toepassing zijn. Deze informatie kan vooraf worden uitgezocht of tijdens de audit worden nagezocht. De auditors geven aan dat de hoeveelheid tijd die voor voorbereiding niet altijd voldoende is om dit vooraf uit te zoeken en dit dan in de audittijd gebeurt.

Op het moment dat een bedrijf nog niets gedaan mocht hebben met het Activiteitenbesluit (wat veel auditors gezien de publicatie van het besluit in November 2007 verwachtten) zal de nu overgedragen informatie in eerste instantie voldoende zijn.

2 Toelichting

Het Activiteitenbesluit is vanaf 1 januari 2008 in werking getreden. Dit betekent dat er veel bedrijven zijn die vanaf 1 januari geen vergunning meer hoeven te hebben, maar moeten werken volgens de voorschriften uit het besluit. Aangezien het bijhouden van wet- en regelgeving en het

voldoen aan wet- en regelgeving een eis is uit de ISO 14001, is de vraag wat er van het bedrijf verwacht mag worden t.a.v. het Activiteitenbesluit.

2 Vraag

- A Wat verwacht u op 5 februari a.s. minimaal aan te treffen in procedures en/of documenten registraties op basis van de artikelen 4.3.2 en 4.5.2. van de ISO 14001-norm?
- B Stel dat dit niet aanwezig is. Wat is daarvan de consequentie?

2 Gewenste benadering

- A Van het bedrijf wordt tenminste verwacht voor:

Artikel 4.3.2 van de ISO 14001-norm dat:

- uitgezocht is of het bedrijf onder het Activiteitenbesluit valt. Wanneer het bedrijf hier inderdaad onder valt zijn de volgende punten aan de orde;
- bepaald moet zijn welk type bedrijf het is;
- een GAP-analyse moet zijn uitgevoerd naar de verschillen tussen de eisen in de vergunning en de eisen in het Activiteitenbesluit;
- een plan van aanpak moet zijn opgesteld om aan de nieuwe eisen te voldoen

Artikel 4.5.2. van de ISO 14001-norm dat:

- aanpassen van het register van wet- en regelgeving en de van toepassing zijnde eisen uit wet- en regelgeving;
- aanpassen overzicht of documenten m.b.t. het voldoen aan wet- en regelgeving;
- contact met het bevoegd gezag (afhankelijk van de uitkomst van de GAP-analyse).

- B Als het bedrijf niet van het Activiteitenbesluit gehoord heeft, is de vraag of de procedure voor het inventariseren van wet- en regelgeving wel functioneert. Zeker gezien het feit dat tijdens de voorbereiding van het Activiteitenbesluit hierover regelmatig publicaties zijn geweest in de (vak)pers, had verwacht mogen worden dat het bedrijf hiervan op de hoogte is.

Indien een bedrijf het Activiteitenbesluit wel kent maar geen of onvoldoende actie heeft ondernomen (bijvoorbeeld geen GAP-analyse uitgevoerd) is de vraag of de procedures voor het inventariseren van wettelijke eisen wel werkt.

Strikt genomen is een afwijking op niveau A op zijn plaats. Het gaat om een essentieel onderdeel van de ISO 14001-norm waarop vanaf 1 januari 2008 ook de EA 7/04 van toepassing is. Verzachtende omstandigheden zijn het feit dat de nieuwe wet- en regelgeving pas medio november 2007 is gepubliceerd en het feit dat het Activiteitenbesluit in principe niet is bedoeld om nieuwe of zwaardere eisen te stellen. Een afwijking op niveau B en een oplossing binnen 3-6 maanden is acceptabel.

3 Toelichting

In het Activiteitenbesluit is aangegeven in welke gevallen de overheid de mogelijkheid heeft om maatwerkvoorschriften op te stellen, en daarmee dus af te wijken van de voorschriften in het Activiteitenbesluit. Ook wordt in het besluit aangegeven waarvoor verplichte maatregelen zijn opgenomen en waarvoor erkende maatregelen. Bij een erkende maatregel heeft het bedrijf zelf de mogelijkheid om binnen bepaalde grenzen te bepalen op welke manier / met welke technieken er aan de eisen uit het voorschrift zal worden voldaan. Bij een verplichte maatregel ligt de manier / techniek vast en heeft het bedrijf geen keuzemogelijkheid.

3 Vraag

Het bevoegd gezag kan voor bepaalde activiteiten maatwerkvoorschriften opnemen die soepeler of strenger zijn dan het voorschrift in het Activiteitenbesluit of de daarbij behorende regeling. In het Activiteitenbesluit staat wanneer een maatwerkvoorschrift mogelijk is.

- A Stel dat in de huidige vergunning een voorschrift is opgenomen ten aanzien van een activiteit waarvoor geen maatwerkvoorschrift mag worden opgesteld en het vergunningvoorschrift is soepeler dan het voorschrift uit het Activiteitenbesluit. Uitvoering van het voorschrift vraagt nogal wat voorbereiding en is nauwelijks binnen een aantal maanden uit te voeren. Wat verwacht u nu van het bedrijf?
- B Stel dat in de huidige vergunning een voorschrift is opgenomen voor de aanleg van een bepaald filter. In het Activiteitenbesluit zijn voor deze activiteit geen verplichtingen opgenomen en zijn geen maatwerkvoorschriften mogelijk. Het bedrijf besluit daarom uit kostenoverwegingen deze maatregel direct buiten werking te zetten. Wat verwacht u nu van het bedrijf?
- C Stel dat in de huidige vergunning een voorschrift is opgenomen ten aanzien van een activiteit waarvoor een maatwerkvoorschrift mag worden opgesteld en het voorschrift uit de vergunning is soepeler dan het voorschrift uit het Activiteitenbesluit. Formeel kan het bedrijf 3 jaar wachten tot het bevoegd gezag actie onderneemt. Wat verwacht u nu van het bedrijf?
- D Stel dat het bedrijf voor een verplichte maatregel een andere oplossing heeft geïnstalleerd, die een vergelijkbaar resultaat heeft. In de toekomst zou daarvoor vooraf toestemming moeten worden gevraagd. Wat verwacht u nu van het bedrijf?

3 Gewenste benadering

- A Van het bedrijf wordt verwacht dat zij het initiatief neemt om met het bevoegd gezag te praten en afspraken te maken hoe hiermee om te gaan. Het bedrijf zal een plan van aanpak op moeten stellen om aan te geven hoe zij de strengere eisen gaat implementeren en met welke planning. Afspraken met het bevoegd gezag moeten aantoonbaar zijn voor de auditor.
- B Het bedrijf moet beoordelen wat het effect van het niet langer toepassen van het filter is op de omvang van de geïnventariseerde milieuaspecten. Wanneer dit betekent dat de milieuprestaties achteruit gaan, zal er een motivatie moeten zijn waaruit blijkt dat dit past binnen het geformuleerde milieubeleid. Er kunnen redenen zijn waarom dit verantwoord is, bijvoorbeeld:
- andere milieuaspecten waar meer milieurendement kan worden behaald;
 - tegenvallend resultaat van het filter;
 - economisch niet rendabel.
- Aangezien het bevoegd gezag het filter in de vergunning heeft voorgeschreven is het wel verstandig om het voornemen het filter niet meer te gebruiken af te stemmen. De overheid zou het gebruik van het filter namelijk op basis van de zorgplichtbepaling alsnog kunnen voorschrijven.
- C Verwacht wordt dat het bedrijf door middel van overleg met het bevoegd gezag onderzoekt of het bevoegd gezag van plan is een maatwerkvoorschrift op te nemen. Vervolgens kan worden bepaald welke maatregelen door het bedrijf moeten worden genomen. Indien het bevoegd gezag geen maatwerkvoorschrift opstelt moet het bedrijf een plan van aanpak maken om aan de strengere eis uit het Activiteitenbesluit te voldoen. Van een ISO 14001-

bedrijf mag worden verwacht dat het is gericht op verbetering van de milieuprestaties en communiceert met de belanghebbende partijen. Vanuit dit oogpunt wordt 3 jaar wachten op actie van het bevoegd gezag als niet acceptabel beschouwd.

- D Verwacht wordt dat het bedrijf contact opneemt met het bevoegd gezag omdat niet wordt voldaan aan de eisen uit het Activiteitenbesluit. Aangezien voor een dergelijke situatie geen overgangsrecht is, zal er een officiële melding aan het bevoegd gezag moeten worden gedaan. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de argumentatie die al bij installatie van de toegepaste maatregel is gebruikt richting het bevoegd gezag. De wijze en formulering van de melding kan in overleg met het bevoegd gezag worden uitgevoerd.

Cases Pro-Metaal

Milieuaspectenregister

4 Toelichting

In het bedrijf Pro-Metaal vinden diverse metaalbewerkingactiviteiten plaats zoals:

- snijden, frezen;
- lassen;
- uitgloeien;
- oppervlaktebehandeling (reinigen, ontvetten, stralen en polijsten);
- coaten;

Daarnaast worden producten ook getest op bijvoorbeeld hardheid.

Een beschrijving van de processen heeft het bedrijf vastgelegd in het bedrijfsmilieuplan (BMP). De processen en de milieuaspecten en -effecten zijn terug te vinden in het milieuaspectenregister. Doelstellingen zijn deels vastgelegd in de directiebeoordeling en deels in het BMP.

4 Vraag

De volgende informatie uit de beschrijving van Pro-Metaal BV is relevant:

- Een beschrijving van de activiteiten en processen van Pro-Metaal BV
- Procedure 'Kwaliteits-, arbo- en milieudoel- en taakstellingen'.
- Tabel milieuaspectenregister

- A Op basis van ISO 14001 art. 4.3.1 dient een organisatie een procedure vast te stellen, te implementeren en bij te houden om de milieu-aspecten te identificeren en te bepalen welke de belangrijkste milieuaspecten zijn.

Vindt u dat Pro-Metaal BV met de gegeven procedure en uitwerking voldoet aan de eisen van de ISO 14001-norm.

- Indien de uitwerking voldoet, ziet u reden om opmerkingen voor verbetering te maken in het auditrapport? Zo ja welke.
- Indien de uitwerking niet voldoet: wilt u de tekortkoming omschrijven en aangeven op welke termijn deze moet zijn opgelost? Het gaat om een hercertificatie-audit.

- B Tijdens het project 'Nieuwe kansen vóór en dóór ISO 14001' is gebleken dat de inventarisatie van milieuaspecten maar beperkt wordt gebruikt in de relatie van gecertificeerde bedrijven met de overheid. Soms wordt de inventarisatie opgenomen als bijlage in de vergunningaanvraag. Regelmatig staat het geheel los en hebben bedrijven soms zelfs het gevoel dat ze de inventarisatie en evaluatie opstellen voor de CI. Door zowel de betrokken overheden als de betrokken bedrijven wordt geconcludeerd dat de

inventarisatie van milieuaspecten in de relatie met de overheid gebruikt zou kunnen worden. Op een aantal plaatsen (Akzo-Delfzijl en de Milieudienst Amsterdam) wordt daarmee geëxperimenteerd. De overheid wordt dan bijvoorbeeld betrokken bij het opstellen van de inventarisatie.

Een idee is dat de inventarisatie en evaluatie van milieuaspecten als basis kan worden gebruikt voor een vergunningaanvraag of MER-procedure. Op het moment dat een bedrijf kan laten zien dat het alle belangrijke milieuaspecten in beeld heeft en deze weet te beheersen zou de vergunning beperkt kunnen worden tot de hoofdzaken. Door de inventarisatie van milieuaspecten ook te gebruiken bij de melding van wijzigingen wordt het ook 'dynamisch'.

Stel dat u vergunningverlener bent van Pro-Metaal BV en Pro-Metaal BV nog steeds vergunningplichtig is.

- Welke mogelijkheden ziet u om de inventarisatie van milieuaspecten te gebruiken in het kader van vergunningverlening?
- Wat zou u dan gewijzigd willen zien aan de inventarisatie en evaluatie van milieuaspecten van Pro-Metaal BV, wanneer u het op die manier wilt gebruiken?

4 Gewenste benadering

- A De inventarisatie van milieuaspecten voldoet niet aan de eisen van de norm. Het gaat om essentiële onderdelen die opgelost moeten zijn voor tot hercertificatie kan worden overgegaan. Dit betekent een afwijking op niveau A. Als afwijkingen worden de volgende punten gesignaleerd:
- de procedure is onvoldoende specifiek waardoor de uitvoering niet is geborgd. De verantwoordelijkheden zijn niet duidelijk; frequenties van handelingen zijn niet vastgelegd etc.;
 - de doelstelling van de procedure klopt niet met de titel van de procedure;
 - het milieuaspectenregister wordt alleen aangepast bij externe veranderingen, maar volgens de procedure niet bij interne veranderingen;
 - in het register ontbreken er processen zoals inkoop, ontwerp / productontwikkeling, abnormale omstandigheden (incl. noodsituaties), opslag gevaarlijke stoffen / propaan, kantooractiviteiten;
 - in het register ontbreken de milieuthema's/-aspecten water (zowel watergebruik als lozing), hinder, grondstofgebruik.
- B Auditors zien verschillende mogelijkheden om het milieuaspectenregister te gebruiken bij een vergunningaanvraag. Een goede analyse van de milieuaspecten geeft de vergunningverlener een inzicht in de kritische punten in een bedrijf en de onderwerpen die in een vergunning vastgelegd moeten worden (en vervolgens toezicht op moet worden gehouden). Het aspectenregister neemt in gebruikswaarde toe wanneer deze wordt aangevuld met:
- de wijze waarop het bedrijf zorgt dat aan de eisen blijft voldoen (beheersing) bijvoorbeeld d.m.v. controle, maatregelen e.d.;
 - toevoegen van de omvang van de emissie aan het overzicht (kwantificering);
 - een specifiekere verwijzing naar wet- en regelgeving toevoegen.

Wet- en regelgeving

5 Toelichting

De auditoren hadden voor de beantwoording van deze vraag een groot aantal documenten van Pro-Metaal BV ter beschikking. In het overzicht wet- en regelgeving wordt per wet, besluit of

overige eis aangegeven bij welk milieuthema deze eis hoort, welk milieuaspect de wet/regel afdekt en wordt in een kolom implementatie kort aangegeven op welke wijze de wet/regel is geïmplementeerd. In de procedure 'Identificatie en naleving van arbo- en milieuregelgeving' wordt aangegeven hoe de wettelijke eisen worden bijgehouden, maar in de bestaande documenten wordt slechts beperkte aandacht besteed aan de naleving van wet- en regelgeving. Alleen in de directiebeoordeling wordt hierover kort iets aangegeven, maar het verslag geeft niet aan op welke wijze naleving wordt beoordeeld.

5 Vraag

De volgende informatie uit de beschrijving van Pro-Metaal BV is relevant:

- De beschrijving van de activiteiten en processen van Pro-Metaal BV.
- Procedure 'Identificatie en naleving van arbo- en milieuregelgeving'.
- Overzicht Wet- en regelgeving.
- Initieel plan van aanpak naar aanleiding van milieuvergunning.
- Procedure 'Beoordeling KAM-systeem door de directie'.
- Directiebeoordeling 2006 (daarin zijn alleen de voor ISO 14001 relevante onderdelen opgenomen).

Ten aanzien van het onderdeel wet- en regelgeving is de EA 7/04 ('legal compliance as a part of accredited ISO 14001-certification') van kracht geworden. In dit document wordt toegelicht wat van bedrijven en certificatie-instellingen wordt verwacht ten aanzien van de onderdelen uit de norm die betrekking hebben op naleving van wet- en regelgeving.

- A Vindt u dat Pro-Metaal met de gegeven procedure en uitwerking voldoet aan de artikelen 4.3.2 (Wettelijke en andere eisen) en 4.5.2 (Beoordeling van de naleving) uit de ISO 14001-norm?
- Indien de uitwerking voldoet, ziet u reden om opmerkingen voor verbetering te maken in het auditrapport? Zo ja welke.
 - Indien de uitwerking niet voldoet: wilt u de tekortkoming omschrijven en aangeven op welke termijn deze moet zijn opgelost? Het gaat om een hercertificatie-audit.

- B Door de overheid is het project 'Vernieuwend toezicht' gestart. Doel van het project is om de administratieve lasten voor bedrijven te verminderen en meer gebruik te maken van de informatie die bedrijven al hebben. De overheid kan dan het toezicht anders (meer op afstand en meer systeemgericht) invullen. Wanneer een bedrijf inzichtelijk heeft gemaakt op welke manier de naleving van wet- en regelgeving is geborgd, kan het toezicht efficiënter verlopen en hoeft dit minder frequent plaats te vinden.

Stel u hebt de rol van toezichthouder van de gemeente en u wil aan de hand van de documenten uit het ISO 14001-systeem een oordeel geven over de naleving van wet- en regelgeving.

- Vindt u de documenten daarvoor geschikt? Indien nee: wat zou u graag gewijzigd willen zien?

5 Gewenste benadering

- A Het overzicht met wettelijke eisen is niet volledig. Er ontbreken verschillende voorschriften en de mate van detail is onvoldoende. Het is niet duidelijk aan welke concrete voorschriften nu precies moet worden voldaan. Een afwijking categorie B ten aanzien van normpunt 4.3.2 is op zijn plaats.

Ten aanzien van de beoordeling op naleving (art. 4.5.2) hebben de auditoren ook veel kritiek. In de directiebeoordeling wordt alleen een evaluatie op papier uitgevoerd. De

documenten uit het systeem geven niet aan op welke manier er op de werkvloer bij de uitvoering van activiteiten beoordeeld wordt of aan de wetgeving wordt voldaan. Een overzicht waarin de activiteiten gekoppeld worden aan de wet- en regelgeving (is geen eis vanuit de norm), kan duidelijk maken op welke manier de naleving gecontroleerd wordt. De auditoren geven voor normpunt 4.5.2 (naleving wet- en regelgeving) een afwijking categorie A. Het bedrijf moet aan kunnen tonen dat het aan alle wettelijke eisen voldoet, de invulling van dit onderdeel van de norm ontbreekt.

- B De huidige documenten zijn niet geschikt om te gebruiken in de communicatie met de overheid. Auditoren kunnen zich voorstellen dat een handhaver meer heeft aan een overzicht waarin per voorschrift aangegeven wordt op welke wijze borging van het voorschrift is georganiseerd en deze borging ook functioneert. Hierbij realiseren de auditoren zich wel dat dit voor grote bedrijven een aanzienlijke belasting / werkdruk kan betekenen.

Doel- en taakstellingen

6 Toelichting

In de procedure 'Kwaliteits-, arbo- en milieudoel- en taakstellingen' wordt beschreven op basis waarvan de doelstellingen worden geformuleerd. De doelstellingen worden jaarlijks vastgelegd in een jaarcactieplan dat in het verslag van de directiebeoordeling is terug te vinden. In het verslag van de directiebeoordeling is ook een aantal actiepunten opgenomen. In de procedure wordt niet aangegeven hoe deze tot stand komen. Evenmin wordt er in de procedure een relatie gelegd met het BMP of het milieuaspectenregister.

6 Vraag

De volgende informatie uit de beschrijving van Pro-Metaal BV is relevant:

- Een beschrijving van de activiteiten en processen van Pro-Metaal BV.
- Procedure 'Kwaliteits-, arbo- en milieudoel- en taakstellingen'.
- Directiebeoordeling.

Passage uit de beleidsverklaring van Pro-Metaal bv

Het KAM-beleid is gericht op continue verbetering en het voorkomen van milieubelasting. Hiervoor wordt het beleid periodiek beoordeeld om ervoor te zorgen dat het relevant en passend voor de organisatie blijft. Het KAM-systeem biedt een kader voor het stellen en beoordelen van doel- en taakstellingen. Jaarlijks worden een aantal meetbare KAM-doelstellingen geformuleerd en bewaakt om concreet inhoud te geven aan het KAM-beleid zoals geformuleerd in deze beleidsverklaring. De directie van Pro-Metaal BV heeft als doelstelling het ontwikkelen van een economisch rendabel bedrijf, dat voldoet aan de voor haar geldende wet- en regelgeving en de voor haar sector geldende taakstellingen uit de Intentieverklaring Uitvoering Milieubeleid Metaal- en Elektrotechnische Industrie. Algemeen is het besef doorgedrongen dat iedereen zich zal moeten inspannen om ten aanzien van kwaliteit, arbo en milieu een proces van verbetering op gang te brengen en in stand te houden.

Vindt u dat Pro-Metaal BV met de gegeven procedure en doelstellingen voor 2007 voldoet aan artikel 4.3.3 (Doelstellingen, taakstellingen en programma's) uit de ISO 14001-norm?

- Indien de uitwerking voldoet, ziet u reden om opmerkingen voor verbetering te maken in het auditrapport? Zo ja welke.
- Indien de uitwerking niet voldoet: wilt u de tekortkoming omschrijven en aangeven op welke termijn deze moet zijn opgelost? Het gaat om een hercertificatie-audit.

6 Gewenste benadering

De invulling voldoet niet aan de eisen uit de norm. De auditoren vinden dat hiervoor een afwijking categorie B moet worden geschreven. Het bedrijf heeft doelstellingen geformuleerd en actiepunten. Verder is er een bedrijfsmilieuplan (BMP) aanwezig. De doelstellingen voldoen echter niet aan de gestelde eisen:

- er is geen relatie tussen de geformuleerde doelstellingen en het milieuaspectenregister. Het bedrijf heeft gesteld dat alle milieuaspecten belangrijk zijn. Voor de meeste milieuaspecten worden vervolgens geen doelstellingen opgenomen;
- er is geen relatie tussen het beleid en de geformuleerde doel- en taakstellingen;
- er is geen hiërarchie in doel- en taakstellingen en acties uit het programma. Doelstellingen en acties worden door elkaar genoemd. Bijvoorbeeld bij de doelstelling voor de EEI (energie efficiency index) wordt genomen, dan is onduidelijk waar de verantwoordelijkheden voor de uitvoering liggen en hoe de doelstelling is toegespitst per afdeling;
- in het beleid wordt de taakstelling van de branche genoemd. Deze komt nergens terug.

Monitoring en meting

7 Toelichting

Door Pro-metaal worden de volgende milieuregistraties bijgehouden:

- Gasverbruik (maandelijks aantal m³)
- Elektriciteitsverbruik (maandelijks aantal kWh voor hoog- en laagtarief)
- Verbruik oplosmiddelen (aantal liters per jaar voor twee soorten middelen)
- Afval (voor 17 categorieën afval wordt op jaarbasis de hoeveelheid en de kosten/opbrengsten geregistreerd)

De procedure metingen en controle bevat de volgende werkwijze:

- Als er gegevens gemeten moeten worden gebeurd dit door een goedgekeurde leverancier.
- Registraties van deze metingen worden bewaard in de ordner "onderhoud".
- Aan de hand van de registraties wordt gekeken of de doelstellingen zijn gehaald.

7 Vraag

De volgende informatie uit de beschrijving van Pro-Metaal BV is relevant:

- Overzicht van registraties uit de beschrijving van Pro-Metaal BV.
- Procedure 'Metingen en controle'.

Vindt u dat Pro-Metaal BV met de gegeven procedure en overzicht voldoet aan artikel 4.5.1 (Monitoring en meting) uit de ISO 14001-norm?

- Indien de uitwerking voldoet, ziet u reden om opmerkingen voor verbetering te maken in het auditrapport? Zo ja welke.
- Indien de uitwerking niet voldoet: wilt u de tekortkoming omschrijven en aangeven op welke termijn deze moet zijn opgelost? Het gaat om een hercertificatie-audit.

7 Gewenste benadering

De auditoren zien verschillende afwijkingen:

- de procedure geeft niet aan wat er gemeten moet worden, door wie en wanneer;
- er is geen relatie tussen de onderwerpen die gemonitord worden en de belangrijke milieuaspecten en de doel- en taakstellingen;

- de uitsluiting waar in de procedure van wordt gesproken is onterecht, er moet juist gemonitord worden;
- monitoring heeft ook betrekking op het volgen van de uitvoering van de beheersmaatregelen. Deze komen niet naar voren.

De conclusie van de auditoren is dat de afwijkingen moeten zijn opgelost voordat het bedrijf een nieuw certificaat kan ontvangen (afwijking niveau A).

Directiebeoordeling

8 Toelichting

Pro-Metaal heeft een uitgebreide procedure directiebeoordeling opgesteld waarin is aangegeven aan welke onderwerpen tijdens de beoordeling aandacht wordt besteed. Per onderwerp registreert de directeur zijn bevindingen en indien nodig neemt hij aanvullende maatregelen om een en ander in de komende periode te verbeteren. De resultaten van de directiebeoordeling worden door de directeur kenbaar gemaakt aan alle medewerkers via de aanwezige overlegstructuur.

In het verslag van de directiebeoordeling van 2006 komt een groot aantal van de in de procedure genoemde onderwerpen terug. In het verslag wordt niet vermeld op basis van welke gegevens / dataset de beoordeling is gebaseerd.

8 Vraag

De volgende informatie uit de beschrijving van Pro-Metaal BV is relevant:

- Procedure 'Beoordeling KAM systeem door de directie'.
- Directiebeoordeling 2006 (daarin zijn alleen de voor ISO 14001 relevante onderdelen opgenomen).

Vindt u dat Pro-Metaal BV met de gegeven procedure en overzicht voldoet aan artikel 4.6 (Directiebeoordeling) uit de ISO 14001-norm?

- Indien de uitwerking voldoet, ziet u reden om opmerkingen voor verbetering te maken in het auditrapport? Zo ja welke.
- Indien de uitwerking niet voldoet: wilt u de tekortkoming omschrijven en aangeven op welke termijn deze moet zijn opgelost? Het gaat om een hercertificatie-audit.

8 Gewenste benadering

De auditoren zijn van mening dat de procedure goed is. De uitvoering schiet tekort omdat niet alle onderdelen volgens de procedure worden uitgevoerd. Het gevolg is dat de uitspraken in het verslag van de directiebeoordeling niet zijn onderbouwd. Het zou kunnen dat het bedrijf nog meer informatie heeft die nu niet is gegeven. De norm stelt niet als eis dat in het verslag van de directiebeoordeling alle onderliggende informatie is opgenomen. Van het bedrijf mag worden verwacht dat het ten behoeve van de directiebeoordeling een document opstelt waarin gegevens over de te beoordelen onderwerpen worden samengevat en de directeur zich op basis hiervan een oordeel kan vormen. Bij een goede directiebeoordeling zal vervolgens in het verslag worden aangegeven op welke documenten de conclusies van de directie zijn gebaseerd. De auditoren vinden dat zij op dit punt een afwijking op niveau B moeten geven omdat de directiebeoordeling niet volgens de procedure wordt uitgevoerd.

Auditrapport certificatie-instelling

9 Toelichting

Het auditrapport van de hercertificatie-audit is aan de auditoren aangeleverd.

9 Vraag

In juli 2007 heeft de CI een hercertificatieaudit uitgevoerd. Het betrof een gecombineerde ISO 9001-/ ISO 14001-audit. Het auditrapport is los bijgevoegd.

- A Stel u bent auditor van de RvA en u zou dit auditrapport moeten beoordelen. Vindt u dan dat bijgevoegde rapportage voldoet deze aan de eisen uit de ISO 17021 en ISO 19011 (zie onderstaand kader)?
- Indien het auditrapport voldoet aan de eisen: ziet u reden om opmerkingen voor verbetering te maken? Zo ja welke.
 - Indien de uitwerking niet voldoet: wilt u de tekortkoming(en) omschrijven.
- B Door de overheid is het project 'Vernieuwend toezicht' gestart. Doel van het project is om de administratieve lasten voor bedrijven te verminderen en meer gebruik te maken van de informatie die bedrijven al hebben. De overheid kan dan het toezicht anders (meer op afstand en meer systeemgericht) invullen. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van informatie die het bedrijf aanlevert. De directie van Pro-Metaal BV wil het auditrapport in combinatie met een milieujaarverslag aan de overheid overhandigen om aan te tonen dat het de wet- en regelgeving naleeft en serieus invulling geeft aan de verbetering van de milieuprestaties.

De directie van Pro-Metaal vraagt u om het auditrapport zodanig aan te passen dat het voor dit doel bruikbaar is. Welke aanpassingen zou u dan voorstellen?

Eisen aan auditrapport in ISO 17021 en ISO 19011

Op basis van de ISO 17021 dient de CI een auditrapport op te stellen. Het rapport moet zijn gebaseerd op de guidance in de ISO 19011-norm. Het auditteam mag verbeteringsmogelijkheden in het auditrapport opnemen, zonder dat daarvoor specifieke oplossingen worden aangegeven.

Volgens de ISO 19011 (art. 6.6.1) behoort het auditrapport een volledige, nauwkeurige, bondige en duidelijke weerslag van de audit te vormen, en behoort de volgende aspecten te omvatten of ernaar te verwijzen:

- a) de auditdoelstellingen;
- b) de reikwijdte van de audit, in het bijzonder de identificatie van de organisatorische en functionele eenheden of processen waarop de audit uitgevoerd is en de tijdsperiode die het besloeg;
- c) identificatie van de auditklant;
- d) identificatie van de auditteamleider en de teamleden;
- e) de data en locaties waarop de auditactiviteiten ter plaatse werden uitgevoerd;
- f) de auditcriteria;
- g) de auditbevindingen;
- h) de auditconclusies.

Het auditrapport kan ook de volgende aspecten omvatten of ernaar verwijzen, voor zover van toepassing:

- i) het auditplan;

- j) een lijst van vertegenwoordigers van de auditee;
- k) een samenvatting van het auditproces, inclusief onzekerheden en/of ondervonden belemmeringen die afbreuk zouden kunnen doen aan de betrouwbaarheid van de auditconclusies;
- l) de bevestiging dat de auditdoelstellingen werden gehaald binnen de reikwijdte van de audit overeenkomstig het auditplan;
- m) eventuele gebieden die niet werden bestreken, hoewel deze wel binnen de reikwijdte van de audit vielen;
- n) eventuele onopgeloste meningsverschillen tussen het auditteam en de auditee;
- o) de aanbevelingen voor verbetering, voor zover dat in de auditdoelstellingen werd gespecificeerd;
- p) de eventuele overeengekomen plannen voor vervolgmaatregelen;
- q) een verklaring omtrent de vertrouwelijke aard van de inhoud;
- r) de verspreidingslijst voor het auditrapport.

9 Gewenste benadering

- A Formeel voldoet de rapportage aan de eisen uit de ISO 17021 (mits er vooraf een auditplan aan de organisatie is overlegd). De toegevoegde waarde van het auditrapport is vanwege de beperkte diepgang echter beperkt. Er wordt niet bij alle onderwerpen consequent aangegeven op basis van welke informatie de constatering is gemaakt. In de rapportage wordt aangegeven dat het bevoegd gezag bij de laatste controle geen opmerkingen had t.a.v. naleving van de milieuvergunning, terwijl er een opmerking gemaakt is over de aanrijd beveiliging van de propaantank. Het overzicht van wet- en regelgeving wordt niet als actueel gezien en heeft geen toegevoegde waarde in de rapportage.
- B De auditoren geven aan dat de huidige rapportage met duidelijk herleidbare conclusies en een duidelijker en meer uniforme formulering al een grotere meerwaarde voor bedrijf en eventueel overheid zal hebben. Wanneer een bedrijf de wens heeft dat in het auditrapport over specifieke onderwerpen een uitspraak van de auditor wordt opgenomen zou dit onder voorwaarden kunnen:
- de auditor moet geheel onafhankelijk uitspraak kunnen doen;
 - het gaat om aanvullende werkzaamheden die niet ten koste gaan van de audit en/of rapportagetijd;
 - wanneer er extra onderzoek nodig is, zal er ook extra voor moeten worden betaald;
 - er moeten vooraf met de klant afspraken zijn gemaakt. Het kan niet zo zijn dat een klant achteraf nog bepaalde uitspraken opgenomen wil zien.

Scope-omschrijving

10 Vraag

Naar aanleiding van het informatieblad dat SCCM heeft opgesteld over duurzaam inkopen is in het overleg van CI's en CCvD de omschrijving van scopes aan de orde gesteld. De vraag was of deze ook voor inkopers voldoende duidelijk is. Vervolgens is door SCCM een analyse gemaakt van de laatste 100 nieuw ingevoerde ISO 14001-certificaten. In de eerder verstuurd stukken is een notitie met de resultaten gevoegd. Bij ongeveer 25% van de scope-omschrijvingen op de ISO 14001-certificaten zijn vragen te stellen over de duidelijkheid. Met het CCvD is afgesproken dat in 2008 zal worden bepaald op welke manier hier verbetering in kan worden aangebracht. Een van de mogelijkheden is om een aantal eenvoudige criteria op te stellen waaraan een scope-omschrijving moet voldoen.

- A Wilt u aangeven aan welke criteria een scope-omschrijving moet voldoen, wil deze voor u acceptabel zijn?
- B Binnen de directie van Pro-Metaal BV is een nieuwe commercieel directeur aangetreden die wat actiever de markt wil gaan bewerken en ook het ISO 14001-certificaat daarbij wil gebruiken. De bestaande scope-omschrijving 'Ontwikkeling, productie, inkoop, verkoop en opslag van lagers' vindt hij niet wervend genoeg. Hij heeft een aantal alternatieven geformuleerd. Wilt u aangeven of u de volgende scope-omschrijvingen wel of niet acceptabel vindt?
- 1 Produceren en verkopen van lagers voor automobielandustrie en machinebouw.
 - 2 Het ontwikkelen, produceren en verkopen van lager concepten.
 - 3 Het ontwikkelen, produceren en verkopen van lagers met duurzaamheid als uitgangspunt.
 - 4 Het ontwikkelen, produceren en verkopen van metaalproducten die een toegevoegde waarde hebben voor de afnemer.

10 Gewenste benadering

- A Als criteria voor de scope-omschrijving zijn de volgende zaken genoemd:
- concreet (product / activiteit moet duidelijk zijn);
 - eenduidig;
 - geen waarde oordeel;
 - geen onduidelijke termen (voor de gebruikers van het certificaat);
 - duidelijke afbakening van de organisatie (onderdeel / locatie);
 - terughoudend met opsplitsen in subactiviteiten;
 - niet langer dan 3 zinnen.
- De omschrijving van de scope moet verder in relatie worden gezien tot de omschrijving van de organisatie.
- B Reactie op omschreven scopes:
- 1 Het ontwikkelen van producten ontbreekt en handelsactiviteiten ontbreken. Naar aanleiding hiervan ontstaat de discussie of alle processen die onderdeel uit maken van het systeem op het certificaat genoemd moeten worden. Wanneer de scope de basis is voor het onderzoek door de CI zou dit het geval zijn.
 - 2 De term lager concept is onduidelijk en zou niet gebruikt moeten worden.
 - 3 Duurzaamheid kan tijdens de audit onvoldoende onderzocht worden en het is onduidelijk op welke wijze deze term gebruikt wordt.
 - 4 Onduidelijk is wat bedoeld wordt met de term toegevoegde waarde.

Meer informatie

Vragen?

Heeft u naar aanleiding van dit verslag nog vragen? Neem dan contact op met:

SCCM
Postbus 18505
2502 EM Den Haag
Telefoon: 070 – 362 39 81
Fax: 070 – 363 50 84
info@sccm.nl / www.sccm.nl